



**Documentació
de referència**

Figura a continuació un llistat dels documents i fonts d'informació que s'han consultat per a l'elaboració d'aquest catàleg de paisatge, classificats en bibliografia, iniciatives de referència i altres fonts de documentació.

Bibliografia

- AGELET GARRIGA, Jaume (1984). *Poesies completes*. Lleida: Institut d'Estudis Ilerdencs.
- AGUILÓ ALONSO, Miquel [et al.] (1998). *Guía para la elaboración de estudios del medio físico: contenido y metodología*. Madrid: Ministerio de Medio Ambiente. Secretaría General de Medio Ambiente. ISBN 84-8320-054-6.
- ALDOMÀ, Ignasi (ed.) (2006). *Un canal Segarra-Garrigues per al segle XXI*. Lleida: Pagès Editors. ISBN: 84-9779-434-6.
- AMADES, Joan (1980). *Folklore de Catalunya: costums i creences*. Barcelona: Selecta.
- AMAT I DE CORTADA, Rafael d' (1994). *Viles i ciutats de Catalunya*. Barcelona: Barcino.
- ANDRÉS ABELLÁN, Manuela; MOLINA SÁNCHEZ, Luis; DEL CERRO BARJA, Antonio (2000) "Modelo propuesto para valorar alteraciones paisajísticas visuales en las E.I.A. Aplicación práctica en la Sierra de Alcaraz (Albacete)", *Montes*, núm. 61, p. 25-36.
- ARAMBURU, M. P.; ESCRIBANO, R.; RUBIO, R.; ALVÁREZ, S.B. (2001). "Cartografía del paisaje de la comunidad de Madrid", *Actas del III Congreso Forestal Español*. Granada: Consejería de Medio Ambiente. Junta de Andalucía, vol. 3, p. 250-258.
- ARIAS ABELLÁN, Jesus; FOURNEAU, Francis (eds.) (1998). *El paisaje mediterráneo = Le paysage méditerranéen = Il paesaggio mediterraneo*. Granada: Universidad de Granada; Consejería de Obras Públicas y Transporte de la Junta de Andalucía. ISBN 84-338-2426-0.
- ARIMANY, Miquel (1985). *Poesia 1938-83*. Barcelona: Miquel Arimany editor.
- BALDELLOU, Vicente (1987). "Arte rupestre en la región pirenaica" dins *Arte rupestre en España*. Madrid: Zugarto Ediciones, p. 66-77.
- BASTIAN, Olaf (2000). "Landscape Classification in Saxony (Germany) – a Tool for Holistic Regional Planning", *Landscape and Urban Planning*, vol. 50, núm. 1-3, p. 145-155.
- BELLMUNT FIGUERAS, Joan (1985). *Fets, costums i llegendes: la Noguera, II*. Lleida: Virgili & Pagès. ISBN: 84-7935-283-3.
- (1987). *Fets, costums i llegendes: les Garrigues, II*. Lleida: Virgili & Pagès. ISBN: 84-86387-32-9.
- (1988). *Fets, costums i llegendes: la Segarra, I*. Lleida: Virgili & Pagès. ISBN: 84-86387-77-9.
- (1988). *Fets, costums i llegendes: la Segarra, II*. Lleida: Virgili & Pagès. ISBN: 84-86387-78-7.
- (1991). *Fets, costums i llegendes: l'Urgell, I*. Lleida: Virgili & Pagès. ISBN: 84-7935-027-X.
- (1991). *Fets, costums i llegendes: l'Urgell, II*. Lleida: Virgili & Pagès. ISBN: 84-7935-430-5.
- (1994). *Fets, costums i llegendes: la Noguera, I*. Lleida: Virgili & Pagès. ISBN: 84-7935-212-4.
- (1996). *Fets, costums i llegendes: la Noguera, III*. Lleida: Pagès Editors. ISBN: 84-7935-369-4.
- (1998). *Fets, costums i llegendes: la Noguera, IV*. Lleida: Pagès Editors. ISBN: 84-7935-430-5.
- (2002). *Calendari tradicional de les comarques de Lleida*. Lleida: Pagès editors. ISBN: 84-7935-931-5.
- (2004). *500 històries i llegendes de les Terres de Lleida*. Lleida: Pagès editors. ISBN: 84-9779-110-X.
- BENAYAS DEL ÁLAMO, Javier (1992). *Paisaje y educación ambiental. Evaluación de cambios de actitudes hacia el entorno*. Madrid: Ministerio de Obras Públicas y Urbanismo, Centro de Publicaciones. ISBN: 84-7433-747-X.
- BLANCO ANDRAY, Alfredo. (1979). *La definición de unidades de paisaje y su clasificación en la provincia de Santander*. Tesi doctoral. Universidad Politécnica de Madrid. Escuela Técnica Superior de Ingenieros de Montes.
- BOLÒS, Jordi [et al.] (2002). *Paisatge i societat a la Plana de Lleida a l'Edat Mitjana*. Lleida: Servei de Publicacions de la Universitat de Lleida. ISBN 84-8409-137-6.
- (ed.) (2002). *Paisatge i història en època medieval a la Catalunya Nova: organització del territori i societat a la vila d'Agramunt (Urgell) i a la Vall del Sió (segles V-XIX)*. Lleida: Servei de Publicacions de la Universitat de Lleida. ISBN 84-8409-137-6.
- (2004). *Els orígens medievals del paisatge català: l'arqueologia del paisatge com a font per a conèixer la història de Catalunya*. Barcelona: Abadia de Montserrat. ISBN 84-7283-745-9.
- BURGUEÑO, Jesús (dir.); LLOP, Carles (coord.) (2001). *Atlas de les viles, ciutats i territoris de Lleida*. Lleida: Diputació de Lleida; Col·legi d'arquitectes de Catalunya. Demarcació de Lleida. ISBN 84-88258-87-9.

- CABRERA, Lluís (1983). *Estratigrafia y sedimentología de las formaciones lacustres del tránsito Oligoceno-Mioceno del SE de la Cuenca del Ebro*. Tesis doctoral inèdita. Universitat de Barcelona.
- CONESA, Josep Antoni (1994). "Comunidades vegetales de los Prepirineos centrales catalanes y su relación con el clima", *Anais do Instituto Superior de Agronomia*, núm. 44, p. 235- 254.
- (1996). "La flora i la vegetació de les serres exteriors dels Pre-pirineus centrals catalans i la seva relació amb les formes del relleu", dins *El Patrimoni Natural del Montsec*. Lleida: Institut d'Estudis Ilerdencs; Fundació Pública de la Diputació de Lleida, p. 53-64.
- (1997). *Tipologia de la vegetació: anàlisi i caracterització*. Lleida: Edicions de la Universitat de Lleida. (Eines; 19).
- (1999). "El medi biològic vegetal de l'Aiguabarreig Segre-Cinca. Assaig d'interpretació", *Cinga: anuari de l'Institut d'Estudis del Baix Cinca*, p. 49-61.
- (2001). *Flora i vegetació de les serres Marginals prepirinenques compreses entre els rius Segre i Noguera Ribagorçana*. Lleida: Institut d'Estudis Ilerdencs; Publicacions de la Universitat de Lleida.
- (2006). "La Vegetació", dins Casals, F; Sanuy, D. (Ed.) *La fauna vertebrada a les Terres de Lleida*. Lleida: Edicions de la Universitat de Lleida, p. 31-47.
- (2006). "Les unitats paisatgístiques", dins Casals, F; Sanuy, D. (Ed.) *La fauna vertebrada a les Terres de Lleida*. Lleida: Edicions de la Universitat de Lleida. P. 49-69.
- CONESA, Josep Antoni; SANUY, Delfi (2006). "Biological Connectivity in Agrarian Systems: The case of Catalan Western Plain", dins J. Estany (Ed.) *Agriculture and agri-food production in perspective. Profile of the sector in Catalonia*. Lleida: Universitat de Lleida.
- CONESA, Josep Antoni; SERÉS, A. (2006). "El Medi físic", dins Casals, F; Sanuy, Delfi (Eds.) *La fauna vertebrada a les terres de Lleida*. Lleida: Edicions de la Universitat de Lleida. P. 18-29.
- CONESA, Josep Antoni; GARANTO, Oscar; SANUY, Delfi (2002). *L'embassament de Sant Llorenç de Montgai i el Partidor de Balaguer. Aproximació al medi*. Balaguer: Les Obagues, eines educatives.
- CONESA, Josep Antoni; MAYORAL, A., PEDROL, J. & RECASENS, J. (1994). *El paisatge vegetal dels espais d'interès natural de Lleida: àrea meridional*. Lleida: Institut d'Estudis Ilerdencs.
- CONSELL COMARCAL DEL BAGES (2004). *Anàlisi del paisatge del Bages*. Consell Comarcal del Bages i Universitat Autònoma de Barcelona.
- DEPARTAMENT DE COMERÇ, TURISME I CONSUM (2006). *Dossiers comarcals (les Garrigues, la Noguera, el Segrià, la Segarra, l'Urgell, el Pla d'Urgell)*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.
- ERITJA CIURÓ, Xavier (1998). *De l'Almunia a la Turrís: organització de l'espai a la regió de Lleida (s. XI-XIII)*. Lleida: Universitat de Lleida. ISBN 84-8409-011-6.
- ESCRIBANO BOMBIN, María del Milagro [et al.] (1987). *El paisaje*. Madrid: Ministerio de Obras Públicas y Urbanismo, Centro de Publicaciones. ISBN 84-7433-498-5.
- ESPINÀS, Josep Maria (1956): *Ciutats de Catalunya*. Barcelona: Biblioteca Selecta.
- (1991). Obra completa, volum 5. *Viatges a peu*. Barcelona: La Campana.
- (1999). *A peu per la Segarra*. Barcelona: La Campana.
- ESTRADA, Joan [et al.] (2004). *Atlas dels ocells nidificants de Catalunya 1999-2002*. Barcelona: Institut Català d'Ornitologia; Lynx. ISBN 84-87334-70-9.
- FOLCH, Ramon; FRANQUESA, T.; CAMARASA, J. M. (1984). Vegetació. *Història Natural dels Països Catalans*, vol. 7. Barcelona: Enciclopèdia Catalana.
- GANAU, J. (1992): *La idea de ciutat a Lleida: segles XVIII-XX*. Lleida: Pagès editors.
- GARCÍA DEL BARRIO, J.M.; BOLAÑOS, F.; ELENA-ROSELLÓ, R. (2003). "Clasificación de los paisajes rurales españoles según su composición espacial", *Investigación Agraria. Sistemas y recursos forestales*, vol.12, núm. 3, p. 5-17.
- GARGANTÉ, M.; MANTECA, F.; OLIVA, J. (2001). *Inventari del patrimoni arqueològic, arquitectònic i artístic de la Segarra. Volum III, Ivorra*. Hostafrancs (Segarra): Fundació Jordi Cases i Llevot. ISBN 84-607-3614-8.

- GIL SÁNCHEZ, L.; CASALS COSTA, V.; PARDO NAVARRO, F.; XALABARDER ARLET, M.; POSTIGO MIJARRA, J. M. (2005). *La transformación histórica del paisaje forestal de Cataluña. Tercer Inventario Forestal Nacional. Ministerio de Medio Ambiente*. ISBN: 84-8014-635-4.
- GIRALT RAVENTÓS, E. (2005). *Història Agrària dels Països Catalans (Volum I; Antiguitat)*. Barcelona: Publicacions i Edicions de la Universitat de Barcelona. ISBN 84-475-2785-9.
- GÓMEZ, Josefina (dir.) (1999). *Los paisajes de Madrid: naturaleza y medio rural*. Madrid: Alianza; Fundación Caja Madrid.
- GORGEU, Yves; JENKINS, Catherine (dir.) (1995). *La Charte Paysagère. Outil d'Aménagement de l'Espace Intercommunal*. Paris: Fédération des Parcs Naturels Régionaux de France.
- GUIMERAÀ, J. [et al.] (1992). *Geología (II). Història Natural dels Països Catalans*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana.
- HAASE, G. (1989). "Medium Scale Landscape Classification in the German Democratic Republic", *Landscape Ecology*, vol. 3, núm 1, p. 29-41
- ICONA (1987). *Mapas de estados erosivos: Cuenca hidrográfica del Ebro*. Madrid: Instituto Nacional para la Conservación de la Naturaleza. Ministerio de Agricultura, Pesca y Alimentación.
- IGLESIAS, J. (1968). *La crisi agrària de 1879-1900: la fil-loxera a Catalunya*. Barcelona: Edicions 62.
- IGLESIES GUIZARD, J. (1925). *Corrandes segarrenques*. Bellpuig: Estampa R. Saladrigues.
- INSTITUT D'ESTADÍSTICA DE CATALUNYA (1988-2005). *Anuari Estadístic de Catalunya, 1988-2005*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.
- JIMÉNEZ OLIVENCIA, Y. (1991). *Los paisajes de Sierra Nevada. Cartografía de los sistemas naturales de una montaña mediterránea*. Granada: Universidad de Granada, 1991. ISBN 84-338-1417-6.
- LANCASHIRE. *Historic Landscape Characterisation Programme* (2002). Lancashire County Council i English Heritage.
- LANDSCAPE Character Assessment. *Guidance for England and Scotland* (2002). Countryside Agency & Scottish Natural Heritage.
- *Landscape Characterization of Belgium* (2004). University of Ghent.
- LEÓN LLAMAZARES, A.; ARRIBA BALENCIAGA, A.; DE LA PLAZA, M.C. (1989). *Caracterización agroclimática de la provincia de Lérida*. Ministerio de Agricultura, Pesca y Alimentación. Dirección General de la Producción Agraria.
- LIOUBIMTSEVA, E.; DEFOURNY, P. (1999). "GIS-based Landscape Classification and Mapping of European Russia", *Landscape and Urban Planning*, vol. 44, p. 63-75.
- LLEBOT, Josep Enric [dir.] (2005). *Informe sobre el canvi climàtic a Catalunya: resum executiu*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Consell Assessor per al Desenvolupament Sostenible.
- LÓPEZ LEIVA, C.; ESCRIBANO, R. (1999). "Criterios para el análisis de la vegetación en los estudios de paisaje", *Montes*, núm. 55, p. 44-51.
- LUCANO, M. A. (1492). *Pharsalia/cum Omniboni Leoniceni comentario* [en línia]. Ed. facsímil. Original: Venetiis, Bartholomaeus Zanis, impens. Octaviani Scoti. Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes, 2003. <http://www.cervantesvirtual.com/FichaObra.html?Ref=9196>
- MANGAS NAVAS, J.M. (1992). *Cuadernos de la trashumancia; Vías pecuarias*. 2ª ed. Madrid: ICONA. ISBN: 8480140216.
- MARTÍN VILASECA, F.; SERRA BATLLE, R. (1991). *Les construccions de pedra seca a la comarca de les Garrigues*. Lleida: Pagès Editors. ISBN 84-7935-042-3.
- MARTÍNEZ-CASASNOVAS J.A, (2001). "Avaluació del territori de la Plana de Lleida per a usos agrícoles". A: *Primeres jornades sobre l'ordenació territorial a la Plana de Lleida*. Generalitat de Catalunya, Departament de Política Territorial i Obres Públiques.
- MARTÍNEZ CASASNOVAS, J. A.; BLANCO, O.; BOIXADERA, J. (2000). *Avaluació del territori de Lleida per a usos agrícoles*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Política Territorial i Obres Públiques. (Perspectives territorials; 9). ISBN: 84-393-5225-5.

- MARTÍNEZ-CASASNOVAS J. A.; ESTRUCH J.; BLANCO O.; BOIXADERA J. (2000). *Perspectives territorials sobre els usos agrícoles a l'àrea de Lleida*. Lleida: Departament de Medi Ambient i Ciències del Sòl. 50 p.
- MATEU, J. [et al.] (1996). *El tresor dels Canals d'Urgell: l'aigua com a factor transformador d'un territori*. Lleida: Pagès editors. ISBN 84-7935-307-4.
- MATEU GIRAL, J. (2005). *La vida econòmica a les Terres de Lleida (1850-2005)*. Lleida: Pagès editors. ISBN: 84-9779-339-0.
- MEINIG, D. W. (editor) (1979). *The Interpretation of Ordinary Landscapes*. New York: Oxford University Press. ISBN 0-19-502536-9.
- Mesalles R. M. (coord.) (1996). *Paisatges de l'horta: Nadales*. Lleida: Ajuntament de Lleida. ISBN 84-89781-00-1.
- MINISTERIO DE MEDIO AMBIENTE. DIRECCIÓN GENERAL DEL INSTITUTO NACIONAL DE METEOROLOGÍA (2003). *Calendario meteorológico 2004*. Madrid: Centro de Publicaciones. Secretaría General Técnica de Medio ambiente. ISBN: 84-8320-248-4.
- MINISTERIO DE MEDIO AMBIENTE. (2005). *Tercer Inventario Forestal Nacional. 1997-2007*. Madrid: Centro de Publicaciones. Secretaría General Técnica de Medio ambiente. ISBN: 84-8014-636-2.
- MINISTRY OF NATURAL RESOURCES; MINISTRY OF TOURISM AND RECREATION (1989). *Timber Management Guidelines for the Protection of Tourism Values*. Ontario: Queen's Printer for Ontario. ISBN 0-7729-2616-6.
- MINTEGUI AGUIRRE, J. A. (1990). *La ordenación agrohidrológica en la planificación*. Vitoria-Gasteiz: Servicio Central de Publicaciones del Gobierno Vasco. ISBN 84-7542-763-4.
- MOLAS, Joaquim (2002). *Paisatges de Catalunya*. Barcelona: Generalitat de Catalunya; Departament de Treball, Indústria, Comerç i Turisme. ISBN: 84-393-5840-7.
- *Els monestirs cistercencs de la Vall del Corb*. (1989) [Tàrraga?]: Grup de Recerques de les Terres de Ponent. ISBN 84-7856-018-1.
- MONCADA, Jesús (1996). *Estremida memòria*. Barcelona: La Magrana.
- MONMONIER, M. S. (1974). "Measures of Pattern Complexity for Choropleth Maps", *The American Cartographer*, vol. 1 (2), p. 159-169.
- MORERA GALÍCIA, Magí (1920). *Hores Il·luminoses: poesies*. Barcelona: Il·lustració Catalana.
- MORENO RODRÍGUEZ, J. M. (2005). *Evaluación Preliminar de los Impactos en España por Efecto del Cambio Climático*. Madrid: Centro de Publicaciones. Secretaría General Técnica. Ministerio de Medio Ambiente. ISBN 84-8320-303-0.
- NOGUÉ, JOAN; SALA, PERE (2005). *Prototipus de Catàleg de Paisatge: bases conceptuals, metodològiques i procedimentals per elaborar els catàlegs de paisatge de Catalunya*. Observatori del Paisatge.
- NUNES, J. (2003) (dir.). *Pla de protecció del medi natural i del paisatge del Bages*. Manresa: Consell Comarcal del Bages. Barcelona: Laboratori d'Informació Geogràfica i Teledetecció (LIGIT) de la Universitat Autònoma de Barcelona.
- PLA, Josep (1976). *Tres guies*. Barcelona: Destino.
(1973). *Guia de Catalunya*. Barcelona: Destino.
- POLO, Carme (1998). *Els castells de Catalunya: Lleida*. Dissenys culturals. ISBN: 84-88598-32-7.
- PORTA, J. [et al.] (1985). *Sòl. Història Natural dels Països Catalans, vol. 3*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana.
- PORTA, J.; JULIA, R. [et al.] (1983). *Els sòls de Catalunya: I. Àrea meridional de Lleida*. Barcelona: Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca, Generalitat de Catalunya. ISBN 84-5008771-6.
- PORTA CASANELLAS, J.; LÓPEZ ACEVEDO REGURIN, M. (2005). *Agenda de campo de suelos: información de suelos para la agricultura y el medio ambiente*. Madrid: Ediciones Mundi-Prensa. ISBN: 84-84762319.
- PORTA, J.; LÓPEZ-ACEVEDO, M.; ROQUERO, C. (2003). *Edafología para la agricultura y el medio ambiente*. 3ª Edición. Madrid: Ediciones Mundi Prensa.
- QUERALT BOLDÚ, R. (1998). *Impacte ambiental del despoblament*. Lleida. Editorial Pagès.

- RATES BRUFAU, E. (1983). *Pintura Contemporània a Lleida 1930-1980*. Lleida. (La Banqueta; 3) ISBN 84-500-9383-X.
- REYES, T.; GONZÁLEZ VILLAESCUSA, R.; GARCÍA, J.E. (1998). "Estudi de l'Ager Aesonensis (Isona i Conca Dellà, Pallars Jussà)", *Revista d'Arqueologia de Ponent*, núm. 8, p. 39-59.
- RIVAS MARTÍNEZ S.; GANDULLO, J.M. (1987). *Memoria del mapa de series de vegetación de España 1:400.000*. Madrid: Ministerio de Agricultura, Pesca y Alimentación. ISBN 84-85496-25-6.
- ROMO, A.M. (1989). *Flora i vegetació del Montsec (Pre-pirineus catalans)*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans. (Arx. Secc. Ciènc., 40).
- ROSELL, J. A. I COLELL, M. (2009). *La boira*. Lleida: Pagès editors.
- ROVIRA I VIRGILI, Antoni (2000). *Teatre de la natura; Teatre de la ciutat*. Barcelona: Proa.
- SANTAMARIA MONNÉ, Joan (1936). *Visions de Catalunya (tria i revisió)*. Barcelona: Edicions Mediterrània.
- (1954). *Visions de Catalunya: Catalunya nova*. Barcelona: Selecta.
- (2002). *Narracions i retrats*. Lleida: Edicions de la Universitat de Lleida. (Biblioteca Literària de Ponent, 12). ISBN 84-8409-170-8.
- SERRA BOLDÚ, V. (1981). *Calendari folklòric d'Urgell*. Barcelona: Publicacions de Montserrat.
- SERRANO CENTELLES, R. (1991). *Les unitats de paisatge de la Cerdanya*. Tesi doctoral. Barcelona: Universitat de Barcelona. Departament de Geografia Física i Anàlisi Geogràfica Regional.
- SERRAT, D. [et al.]. (1992). *Geomorfologia. Història Natural del Paísos Catalans, vol. 2*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana.
- TORRES, Màrius (1964). *Poesies*. Barcelona: Ariel.
- TORT, Joan (1984). *Per la vall del Segre*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- (1998). *Viatge a la frontera de Ponent*. Lleida: Pagès editors.
- TURNER, M. G. (1989). "Landscape Ecology: The Effect of Pattern on Process", *Annual Rev. Ecological Systems*, núm. 20, p. 171-197.
- TRESS, B.; TRESS, G.; VAN DER VALK, A.; FRY, G. (2003). *Interdisciplinary and Transdisciplinary Landscape Studies: Potential and Limitations*. Wageningen: Delta Series 2. ISBN 90-807637-13.
- UNIVERSIDAD AUTÓNOMA DE MADRID (2004). *Atlas de los Paisajes de España*. Madrid: Ministerio de Medio Ambiente.
- VALLVERDÚ, J. I SIRERA, A. (1968): *Catalunya visió 1. La Segarra/el Segrià/la Llitera/el Baix Cinca*. Barcelona: Editorial Tàber.
- (1968): *Catalunya visió 4. Urgell/les Garrigues/Conca de Barberà/Priorat/Alt Camp*. Barcelona: Editorial Tàber.
- VALLVERDÚ, Josep (1973). *Els rius de Lleida*. Barcelona: Destino.
- VAN EETVELDE, V.; ANTROP, M. (2004). *Towards Landscape Characterization of Belgium. A New Typology*. Belgium: Geography Department, University of Ghent.
- VERDAGUER, Jacint (1964). *Obres completes*. 4a ed. Barcelona: Biblioteca Perenne.
- VICEDO, ENRIC (2008). "Els valors de l'horta de Lleida al llarg de la història", dins Aldomà, I. (Ed.) *L'Horta de Lleida. Transformació i salvaguarda d'un espai*. Lleida: Universitat de Lleida. Departament de Geografia i Sociologia, p. 15-21.
- VILA, Pau (1963): *Visions geogràfiques de Catalunya*. Barcelona: Editorial Barcino.
- (2003). *Resum de geografia de Catalunya*. Barcelona: Societat Catalana de Geografia.
- XURIGUERA, Ramon. "Vers la conquesta de la muntanya", *La Publicitat*, de 9 d'octubre de 1929.

Iniciatives de referència

- *Carta del Paisatge de l'Alt Penedès: per a la protecció, millora i valorització del paisatge de l'Alt Penedès (2004)*. Vilafranca del Penedès: Consell Comarcal de l'Alt Penedès.
- *Carta del Paisatge del Priorat (2006)*. Consell Comarcal del Priorat.
- CEMAT (2000). *Principios Directores para el Desarrollo Territorial Sostenible del Continente Europeo*. Madrid: Centro de Publicaciones. Secretaría General Técnica. Ministerio de Medio Ambiente. ISBN 84-8320-143-7.
- *Conferenza Nazionale per il Paesaggio (1999)*. Roma: Ministero per i Beni e le Attivita Culturali.
- CONSELL D'EUROPA. *Convenio para la salvaguarda del patrimonio arquitectónico de europa*, hecho en granada el 3 de octubre de 1985.
- CONSELL D'EUROPA. *Convenio europeo sobre la protección del patrimonio arqueológico*, hecho en La Valletta el 16 de enero de 1992.
- *Documents de la Conferència sobre el Conveni Europeu del Paisatge en ocasió de la seva entrada en vigor: Estrasburg, 17 de juny de 2004 (2001)*. Barcelona: Consell assessor per al desenvolupament sostenible. (Papers de sostenibilitat; 9).
- CONSELL D'EUROPA. *Conveni de la UNESCO per a la preservació del patrimoni cultural immaterial* (París, 17 d'octubre de 2003).
- CONSELL D'EUROPA. "Decisión nº 1600/2002/CE del Parlamento Europeo y del Consejo de 22 de julio de 2002 por la que se establece el Sexto Programa de Acción Comunitaria en Materia de Medio ambiente".
- *Convenio del Consejo de Europa sobre la conservación de la vida silvestre y el medio ambiente natural de Europa* (Berna, 19 de septiembre de 1979).
- *Convenio de la UNESCO sobre la protección del patrimonio cultural y natural mundial* (París, 16 de noviembre de 1972).
- *Declaració de Montesquiú de custòdia del territori* (Castell de Montesquiú, Osona, 11 de novembre de 2000).
- *El 6è Programa d'Acció de la Comunitat Europea per al Medi Ambient* (juliol de 2002).
- *El Paisatge de l'Alt Pirineu i Aran (2003)*. Barcelona: Universitat de Barcelona.
- *Diario Oficial de las Comunidades Europeas* (10 de septiembre de 2002), núm. L 242.
- *Estratègia de diversitat biològica i de paisatge paneuropea* (Sofia, 25 d'octubre de 1995).
- *European Landscape Character Assessment Initiative (ELCAI)*.
- HUDOKLIN, J. (2004). *Regional Distribution of Landscape Types in Slovenia and Outstanding Landscapes of Slovenia* [en línia] http://www.ibr.regione.emilia-romagna.it/wcm/ibr/pagine/leggereonline/musei_beni_culturali/lets_care/allegati/ferrara.pdf
- *Inventari de les cabanes de volta i altres elements de pedra seca de les Garrigues*. Preixens Llavador, J. i Consell Comarcal de les Garrigues (1994-2005).
- GENERALITAT DE CATALUNYA. *Llei 8/2005, de 8 de juny, de protecció, gestió i ordenació del paisatge de Catalunya*.
- *La Charte Paysagère. Outil d'Aménagement de l'Espace Intercommunal*.
- *Lancashire Historic Landscape Characterisation Programme*. Lancashire.
- *Manifest de Castelló d'Empúries* [En línia]. http://www.catpaisatge.net/docs/manifest_castello.pdf
- *Manifest d'Olot per a la salvaguarda de la connectivitat ecològica i paisatgística* [En línia] http://www.sostenible.es/pubnoticia/inici.asp?p_idioma=1&p_id=272935
- *Manifest de Sant Celoni pel reconeixement de les vies verdes del Vallès* (Sant Celoni, juliol de 2004).
- *Manifest de Vallbona: Per un canal Segarra-Garrigues per al segle XXI* (Vallbona de les Monges, maig de 2004).

- *Tranquillity Mapping: Developing a Robust Methodology for Planning Support* (2004). Northumbria University; University of Newcastle. [En línia]. <http://countryside-quality-counts.org.uk/publications/3tranquillity-mapping-developing-a-robust-methodology-for-planning-support.pdf>
- UNESCO (2003). *Convención para la salvaguarda del patrimonio cultural inmaterial*, celebrada en París el 17 de octubre de 2003.
- UNESCO. *Conveni de la UNESCO sobre la protecció del patrimoni arquitectònic i natural mundial*.
- UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA (2003). *Pla de protecció del medi natural i del paisatge del Bages*. Manresa: Consell Comarcal del Bages.
- UNIVERSITAT POLITÈCNICA DE CATALUNYA (2003). *Condicions paisatgístiques de les comarques de Girona*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Política Territorial i Obres Públiques.
- UNIVERSITY OF SHEFFIELD (2002). *Land Use Consultants. Landscape Character Assesment: Guidance for England and Scotland*. Countryside Agency and Scottish Natural Heritage.

Altres fonts de documentació

- *Avanç del Pla territorial de l'Alt Penedès* (2006). Generalitat de Catalunya. Departament de Política Territorial i Obres Públiques.
- *Avanç del Pla territorial de les Terres de Lleida (fins ara Ponent)*. Generalitat de Catalunya (2006). Departament de Política Territorial i Obres Públiques.
- *Avance de las directrices de ordenación del paisaje*. Gobierno de Canarias (diciembre 2004).
- *L'Avantprojecte de Llei de protecció, gestió i ordenació del paisatge de Catalunya*.
- *Bases per a les directrius de connectivitat ecològica de Catalunya* (2006) [en línia]. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Medi Ambient i Habitatge. http://mediambient.gencat.net/cat/el_medio/natura/connectivitat/bases_connectivitat.pdf
- *Conferències intergovernamentals d'estats signataris i contractants del Conveni Europeu del Paisatge* (Estrasburg, novembre de 2001 i novembre de 2002).
- *Consultation sur le projet de Plan de développement durable di Québec*. Mémoire présenté par le Conseil du paysage québécois (le 15 février 2005).
- *Criteris per al desenvolupament del Programa de Planejament Territorial del DPTOP* (2006). Generalitat de Catalunya. Departament de Política Territorial i Obres Públiques.
- *Decret legislatiu 1/2005, de 26 de juliol, pel qual s'aprova el text refós de la Llei d'urbanisme*. (DOGC núm. 4436, de 28 de juliol de 2005, p. 23360).
- *Estudi de les condicions paisatgístiques de les comarques gironines* (2003). Universitat Politècnica de Catalunya (UPC), per encàrrec del Departament de Política Territorial i Obres Públiques (PTOP).
- *Guía de Conservación de Paisaje* (1999). Chile: Facultad de Ciencias Forestales. Universidad Austral de Chile.
- *Índex de vulnerabilitat de la matriu territorial (IVT₂)* (2004). ERF i Agència Barcelona Regional.
- *Llei 12/1985, de 13 de juny, d'espais naturals*. (DOGC núm. 556, de 28 de juny de 1985, p. 2113).
- *Llei 6/2001, de 31 de maig, d'ordenació ambiental de l'enllumenament per a la protecció del medi nocturn*. (DOGG núm. 3407, de 12 de juliol de 2001, p. 8682).
- *Llei 16/2002, de 28 de juny, de protecció contra la contaminació acústica*. (DOGC núm. 3675, d'11 de juliol de 2002, p. 12639).
- *Llei 305/2006, de 18 de juliol, pel qual s'aprova el Reglament de la Llei d'Urbanisme*. (DOGC núm. 4682, de 24 de juliol de 2006, p. 33090).




- *Llei 12/2006, del 27 de juliol, de mesures en matèria de medi ambient i de modificació de les lleis 3/1998 i 22/2003, relatives a la protecció dels animals, de la Llei 12/1985, d'espais naturals, de la Llei 9/1995, de l'accés motoritzat al medi natural, i de la Llei 4/2004, relativa al procés d'adequació de les activitats d'incidència ambiental.* (DOGC núm. 4690, de 3 d'agost de 2006, p. 34423).
- *Montes para la sociedad del nuevo milenio: III Congreso Forestal Español* (2001). Granada: Consejería de Medio Ambiente. Junta de Andalucía.
- *Ordre ARP/307/2005, de 7 de juliol, per la qual s'aproven les bases reguladores del pla pilot dels contractes globals d'explotació, i es convoquen els corresponents a l'any 2005.* (DOGC núm. 4424, de 12 de juliol de 2005, p. 21168).
- *Paysages 2020. Principes Directeurs* (2003). Office Fédéral de l'Environnement, des forêts et du paysage.
- *Pla Director de les activitats industrials i turístiques del Camp de Tarragona* (2002). Generalitat de Catalunya. Departament de Política Territorial i Obres Públiques.
- *Pla director urbanístic del sistema costaner: amb vistes al mar* (2005). Generalitat de Catalunya. Departament de Política Territorial i Obres Públiques.
- *Parc Natural de la Zona Volcànica de la Garrotxa* (2004). Pla especial de la zona volcànica de la Garrotxa.
- *Pla territorial de l'Alt Pirineu i Aran. Generalitat de Catalunya.* Departament de Política Territorial i Obres Públiques (abril de 2005).
- *Pla territorial de l'Empordà. Generalitat de Catalunya.* Departament de Política Territorial i Obres Públiques (maig de 2005).
- *Principis Directors per al Desenvolupament Territorial Sostenible del Continent Europeu de la CEMAT* (Hannover, 8 de setembre de 2000).
- *Projecte de Decret de 2006, sobre regulació de la ubicació de sistemes de captació d'energia solar fotovoltaica instal·lats directament sobre el terreny amb connexió a la xarxa elèctrica* (2006) [en línia]. http://www.suniber.com/Especificaciones/decret_energia_solar_tcm32-35339.doc
- *The Durham Landscape* (2004). Durham County Council.
- *The New Dimensions of the European Landscape* (2002). Project Alterra.
- *Tranquillity Mapping. Developing a Robust Methodology for Planning Support* (2004). Newcastle University.

Valors estètics





Patrons agroforestals de l'estructura lineal de vall

	el Sió
	Riu d'Ondara
	el Cercavins
	Riu Corb
	Rec de la Femosa
	Riu de Set
	la Vall Major
	Vall de Carratalà

Patrons d'assentaments urbans i els seus paisatges

	Nuclis encimbellats i alineats en vall
	Patró d'assentaments urbans de les estructures lineals
	Patró lineal d'assentaments urbans de la vall del Sió

Patrons agrícoles significatius



	Fruiterars - conreus herbacis de regadiu
	Fruiterars de regadiu
	Conreus herbacis de regadiu
	Conreus herbacis de secà
	Conreus d'oliveres
	Conreus herbacis de secà i oliveres
	Conreus herbacis de secà i garrigues

Patrons amb contrast

Patró amb contrast entre boscos i prats

	Bosc
	Prat natural

Patró amb contrast dels boscos mixtos de perennifolis i caducifolis

	Bosc mixt de carrasca i roures
	Bosc mixt de roure valencià i pins


Elements configuradors del paisatge agrícola

	Línia de canvi entre regadiu i secà
	Terrassa
	Línia de canvi de relleu
	Banqueta arbrada
	Canal principal

Elements morfològics i singularitats

	Estructura morfològica lineal de valls
	Tossal que estructura la trama agrícola
	Cingle
	Boira semipersistent
	Boira persistent
	Fons escènic

Elements històrics i/o culturals

	Zona d'alta densitat de murs de pedra seca
	Castell o torre

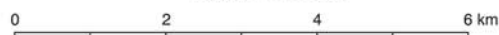
Elements vegetals singulars

	Arbre monumental
	Arbre d'interès local o comarcal
	Canyissar
	Plantació de pollancrees
	Vinya
	Vegetació de zones humides

 Unitats de paisatge

 Cap de municipi

Escala 1:100 000





Objectius de qualitat paisatgística





Àrees amb valors especials a protegir

-  Sòl de valor natural i de connexió
-  Patrons agrícoles significatius
-  Tossal
-  Permeabilitat ecològica nord-sud entre les grans infraestructures
-  Zona d'alt valor ecològic sense protecció
-  Cingles
-  Congost de Mont-rebei
-  Patró d'assentaments urbans de la vall del Sió
-  Antics recs, anteriors al Canal d'Urgell
-  Fons escènic
-  Banqueta arbrada
-  Canals principals

Zones d'interès per a la connectivitat de les aus estepàries

-  Terrerola (*Calandrella brachydactyla*)
-  Sisó (*Tetrax tetrax*)




Zones d'interès per a la connectivitat de les aus rapinyaires

-  Àguila cuabarrada (*Hieraaetus fasciatus*)
-  Aufrany (*Neophron percnopterus*)
-  Trençalòs (*Gypaetus barbatus*)
-  Esparver cendrós (*Circus pygargus*)



Patrons agroforestals de l'estructura lineal de vall

-  el Sió
-  Riu d'Ondara
-  el Cercavins
-  Riu Corb
-  Rec de la Femosa
-  Riu de Set
-  la Vall Major
-  Vall de Carratalà

Àrees de foment de la gestió

-  Xarxa hidrogràfica
-  Hàbitat de ribera
-  Zona humida
-  Patrimoni geològic


Espais de valor ecològic en règim de protecció

-  Xarxa Natura 2000 (ZEPAs + Llocs d'Interès Comunitari LIC)
-  Zona d'Especial Protecció per a les Aus (ZEPA)

Traces singulars de vegetació

-  Canyissar
-  Plantació de pollancre
-  Vinya



Valors històrics, religiosos, identitaris i entorns immediats

-  Basílica
-  Església
-  Ermita
-  Santuari
-  Monestir
-  Cementiri
-  Convent
-  Capella
-  Dolment
-  Monument
-  Colònia industrial
-  Activitat extractiva històrica
-  Forn de calç
-  Jaciment arqueològic
-  Jaciment geològic
-  Art rupestre
-  Béns culturals d'interès nacional
-  Arbre monumental
-  Arbre d'interès local o comarcal
-  Castell o torre
-  Tossals d'Almatret
-  Tossals de Montmaneu

Patró amb contrast entre boscos i prats

-  Bosc
-  Prat natural

Patró amb contrast dels boscos mixtos de perennifolis i caducifolis

-  Bosc mixt de carrasca i roures
-  Bosc mixt de roure valencià i pins

Àrees susceptibles d'accions d'ordenació

-  Nova central hidroelèctrica de Camarasa
-  Línia elèctrica
-  Nou aeroport d'Alguaire
-  Abocador
-  Interfase entre medi urbà i rural
-  Zona industrial
-  Tren d'Alta Velocitat
-  Carreteres
-  Zona d'activitat extractiva
-  Activitat extractiva abandonada
-  Urbanització difusa
-  Zona d'alta concentració de granges
-  Unitats de paisatge
-  Cap de municipi

Escala 1:100 000



ISBN 978-84-393-8297-3



9 788439 382973



Generalitat
de Catalunya
**Departament
de Política Territorial
i Obres Públiques**



Observatori del Paisatge

PTOP